

Психологические науки

УДК 159.9

НЕПРОФЕССИОНАЛНИТЕ НАУЧНИ ДИСКУСИИ В КОМПЮТЪРНО ОПОСРЕДСТВАНАТА КОМУНИКАЦИЯ²²

Б.Б. Тодорова, Юго-западный университет им. Неофита Рилского
(Благоевград, Болгария), e-mail: bilyanatorodova@swu.bg.

Резюме. Целта на настоящата работа е да представи научни дискусии между непрофесионалисти в най-голямата платформа от форуми в България - bg-mamma. Потребителите на форума обсъждат различни теми от различни полета на науката, но най-често засяганата научна област е медицината.

Ключови думи: непрофесионална научна дискусия, компютърно опосредствана комуникация (КОК), алтернативна медицина, научни полета, майчинство.

UNPROFESSIONAL SCIENTIFIC DISCUSSIONS IN COMPUTER MEDIATED COMMUNICATION

B.B. Todorova, The South-West University "Neofit Rilski" (Blagoevgrad, Bulgaria).

Abstract: The aim of the paper is to present some unprofessional discussions concerning science in the biggest Bulgarian forum platform – bg-mamma. Forum users discuss different topics from different scientific

---

²² Статията е рекомендована от доктор филологии, доцент Л. Перчеклийски, заведующий кафедрой болгарского языка, Юго-западный университет им. Неофита Рильского (Благоевград, Болгария). Рецензент: к.псх.н. Л.Ф. Чупров (Черногорск, Россия).

fields, especially from medicine.

Keywords: unprofessional academic discussions, computer-mediated communication (CMC), scientific fields, alternative medicine, maternity.

Едва ли някой ще посмее да отрече, че в последните години сме свидетели на безпрецедентна промяна в медийната среда поради разширяването на достъпа до интернет. Това е и една от причините за популяризирането на метафората за света в глобално село [1], [2], [3], [8], [11], [12], [15],[17] и т.н.С времето интернет общуването става част от ежедневието на хора с различен социален профил, с различни вяра и убеждения. Някои от тях търсят забавление и неформални контакти, други използват възможностите на компютърно опосредстваната комуникация (КОК) за професионално усъвършенстване. Все по-често виртуалното общуване допълва реалната комуникация, защото предлага възможности, които засягат всяка област от нашия живот.

Вече има немалко научни интернет мрежи, електронни списания, електронни бази данни и т.н. В същото време науката занимава и непрофесионалистите. Откакто има масмедии, научнопопулярните текстове и предавания имат своите верни почитатели. Hughes[13, с.15] споменава как в края на 19. век вестниците започват да представят различни научни открития, като в началото подчертан интерес има към естествените науки, и по-специално физиката и астрономията. Научните интереси на масовата публика обаче се променят с времето. Bauer и Gregory [7, с. 44] представят застъпниците в медиите научни полета от началото на 40-те години докъм 90-те години на 20. век. Ако през 40-те са доминирали новините, свързани с физиката и сходни с нея науки, то през 50-те актуални са били новините, свързани с ядрената енергия. Надпреварата в космическите изследвания бележи следващото десетилетие; през 70-те пък актуални са биоекологичните теми. В началото на 80-те години медийното внимание е насочено към борбата с рака, като постепенно новините от сферата на науката се „медиализират“ почти изцяло. Интересът към биотехнологиите и медицината продължава и през 90-те години на 20. век и се прехвърля и в новия 21. век.

Тъй като в последното десетилетие ролята на традиционните медии намалява за сметка на растящото влияние на интернет изданията, съответно нараства и тяхната роля за предаване на научнопопулярна информация.

В началото на възможността за достъп до толкова много информация се гледа с романтичен възторг и ентузиазъм. Както казва Balsamo [6, с.227]: „бизнес експертите превръщат информацията във фетиш, приписвайки ѝ магически свойства и силно влияние“. Оказва се обаче, че достъпът до твърде много информационни източници в много от случаите работи в полза на сензационни и псевдонаучни извори, чиято цел е да се пропагандират популярни и опасни митове за насаждане на подозрения, страх, ксенофобия, войнстващ национализъм и пр. Традиционните медии също често популяризират псевдонаучни концепции в стремежа си да бъдат атрактивни и да запазят аудиторията си [10], като особено активно от тази възможност се възползват жълтите издания [9, с.12].

Затова решихме да проверим интерес към какви научни изследвания проявяват потребителите на най-големия български форум *bg-mamma*. Чрез търсачката на форума потърсихме колко пъти и в какъв контекст се употребява словосъчетанието „научно изследване“ за период от около пет години (от май 2010 до август 2015 г.). Резултатите показват, че изследваната фраза се споменава 190 пъти по време на изследвания период. В повече от половината от случаите (120 пъти, 63%) се отнася до медицината и биотехнологиите, в това число алтернативната медицина, генетиката, биологията и физиологията. Хуманитаристиката също е представена - 33 пъти (17%) се обсъждат изследвания от областта на психологията; споменават се антропологически, исторически и етнографски проучвания, изследвания от областта на педагогиката, лингвистиката и т.н., като общата им честота е около 14 процента от всички изследвани случаи. (виж диаграма 1.).

Защо медицината и сродните с нея науки (в някаква степен такава е и психологията) са толкова популярни във форума? Причините за това са много и различни.

Bg-mamma е форум за майчинство. Вярно е, че голяма част от дискусиите не са пряко свързани с теми като раждане и отглеждане на деца, но първоначалното желание на потребителките да станат част от тази общност е породено именно поради битуването им като майки. Проблемното забременяване, бременността, периода след раждането са свързани със засилено посещение на лекари и множество проведени изследвания, поради което потребителките на форума търсят допълнителна информация, която би могла да им бъде от полза. Недостатъчно ефективната комуникация между

лекари и пациенти също е причина хората да търсят обяснение на евентуалните съмнения и проблеми, да се допитват до форумни авторитети, да четат специализирани източници.

Търсенето на адекватна информация може да се окаже неизбежно. Когато потребителите се сблъскват с репродуктивни или други сериозни здравословни проблеми, както и когато имат деца с редки заболявания и специални образователни нужди, много често се налага да търсят подходящи лекари, терапия и лечение, тъй като липсват достатъчно медицински специалисти, наличните методи и подходи не действат и т.н.

Хората със сходни проблеми създават свои микрообщности, които стартират като специализирани теми във форума, прераснали в цели подфоруми: Здравословни проблеми и профилактика, Проблемно забременяване, Деца с увреждания и хронични заболявания др.

Тези подфоруми имат ядро от основни потребители, които са си изградили авторитет, и които дават информация на „новаци“, които тепърва се сблъскват с определени проблеми. Тук могат да се намерят имена и координати на лекари, които са специалисти в съответната област, от първа ръка да получат информация за специализирани болници и т.н. Особено важно е функционирането на тези микрообщности като място за емоционална подкрепа. Тъй като нередко здравословните проблеми, довели потребителите да подфорума, са тежки и комплексни, понякога в постовете се разкрива разочарование от лекарското съсловие и недоверие в здравната система:

В БГ пациента ако не се бори сам, никой няма да му помогне. Тисамата казваш че са ти забавили диагнозата с месеци, а е могло да ти се спести това развитие, ако имаше добра профилактична практика. В никоя европейска държава хората не са седнали да "изяждат учебниците" както ни се налага на нас. ([Болест на Ходжкин - съвет, помощ, Здравословни проблеми и профилактика](#))

И въобще на докторите в бг масово не им пука и майките влечат децата с години от кабинет на кабинет. ([Гастроезофагеален рефлукс, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

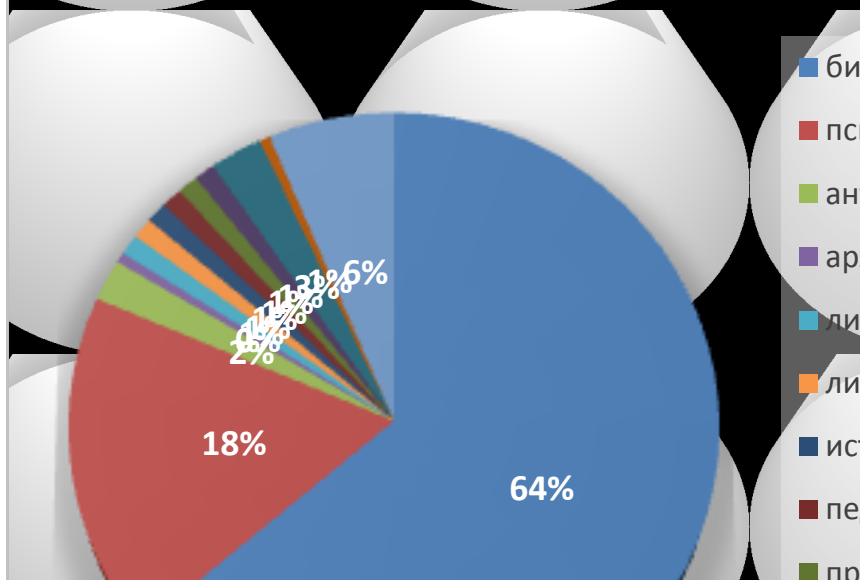
Това е пълен абсурд. Как може трима известни лекари да не ни насочат досега за лечение. И какво щеше да стане ако аз не се бях ровила

във форумите? Просто нямам думи. Вече подлагам всяка дума на съмнение.

Тъй като вече нямам доверие на никой, мисля ако се наложи да се постави клапа да се консултирам някъде в чужбина. Някой може ли да препоръча някаква клиника и специалисти? ([Хидроцефалия- 3, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

Във форума има цял подфорум, озаглавен *Алтернативна медицина*. В библиотеката на този подфорум източниците са електронни, като в много от случаите алтернативното лечение е допълващо (билколечение, диети и т.н.), в други случаи официалната медицина и нейните методи се отхвърлят изцяло. В подфорума пишат главно поддръжници на различни холистични методи. Причините за интереса към допълнителните и алтернативните методи (на английски CAM) според Suzuki [16] е в това, че те са лесни за разбиране и познати; неинвазивни, помагат за подобряване на качеството на живота и на активността, както и че нямат недостатъците на традиционната западна медицина. Astin [5] също смята, че основните причини за интереса към алтернативната медицина са три: неудовлетворение от конвенционалното лечение, нуждата от персонален контрол (алтернативното лечение изглежда по-малко авторитарно) и съвпадение с житейската философия на някои пациенти, като изследване, проведено в САЩ, показва, че последната причина е най-съществена. Авторът отбелязва, че ползващите тези алтернативни методи обичайно са с добро образование, холистична нагласа към живота и в крайна сметка се оказват представители на специфична субкултура.

Области от науката, за които се употребява на фразата "научно изследване" във форумите и тематиката за периода май 2010 - 2015

Диаграма 1.

Дори когато при общуването във форума се посочват научни източници, комуникативната ситуация е различна от типичната ситуация при академичното общуване, защото не всички участници имат образованието и

знанията, за да могат критично да приемат съответното изследване. Затова в тези случаи не можем да говорим за научна комуникация, а по-скоро за опит за доказване на достоверността на определени тези:

Относно киселото мляко: интересно научно изследване за развиването на atopичен дерматит сред бебетата (също казват, че той е като врата към следващи алергии, голям процент от децата с atopичен дерматит развиват по-късно алергии или астма). Та в статията пише, че въвеждането на кисело мляко по-рано е с много положителен ефект. Също казват, че голямото разнообразие от въведени продукти в първата година развива имунната система и предпазва от atopичен дерматит.

[http://www.acionline.org/article/S0091-6749\(12\)00433-2/pdf](http://www.acionline.org/article/S0091-6749(12)00433-2/pdf)

Според друго научно изследване от Швеция въвеждането на риба преди 9-тия месец също има много положителен ефект върху развитието на atopичен дерматит. (Пролетното слънце все по-силно пече, а на мама октомерийчето като гъбка расте!!!, Родени 2015 г., Деца)

Точно хетеронормативността всъщност спасява Тайчето от разкриване от масовата публика, а е необходимо нещо съвсем дребно, прочитане на текстовете на песните и с отворен ум.

Когато имате време това е едно безкрайно интересно научно изследване на асистент-професорка от университет върху творчеството на Тейлър
<http://ojs.meccsa.org.uk/index.php/netknow/article/view/252>*(PR прелет над зрелищата и панаира на суетата, Филми и ТВ сериали)*

Други масла с висок фактор са масло от черни семена Nigella Sativa * /последно четох научно изследване за него и е показало доста добри spf характеристики/, масло от пшеничен зародиш, масло от морковени семена.

* Nigella sativa L.: chemical composition and physicochemical characteristics of lipid fraction. Food Chem (PDF Download Available). Available from: https://www.researchgate.net/publication/223047992_Nigella_sativa_reaction_Food_Chem [accessed May 3, 2016].(Голямата тема за малките масла – 14. Красива мама, Красота)

Често източниците, на които се позовават списващите, са официални публични препоръки като тези на Световната здравна асоциация, на Американската педиатрична асоциация и пр.:

Само по гръб... Такива са препоръките на Американската педиатрична асоциация след направено изследване, което показва връзка между синдрома на внезапната детска смърт и бебенцата, които са оставяни да спят настрани или по коремче. ([Мартенчета 2016 – 1, Родени 2016 г., Деца](#))

Не случайно логото на английската асоциация за борба с тези две болести е "Before frolic go folic!" или "Преди да лудуваш вземи фолиева киселина". Научните изследвания са много в подкрепа на това, но за съжаление при нас все още чакаме да дойде проблема, за да търсим спасение. ([Хидроцефалия- 3, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

Аз кърмих две години-точно според препоръките на Световната здравна организация 😊. ([Мъничките сърчица туптят, а януарските коремчета започват да личат!, С термин януари](#))

Факт е обаче, че скоро почти половината бебета в България ще се появяват на света по оперативен път. Делът на ражданията със секцио вече минава 40%, а в последните няколко години се увеличава с по 2-3% на година. Той преминава както средните за ЕС стойности, така и препоръчвания от Световната здравна организация (СЗО) праг от 15% на ражданията с цезарово сечение (ЦС). Отвъд тази средна граница СЗО приема, че появата на бебето чрез операция не се налага по медицински причини. ([Секцио - колко време ви отне да се възстановите?, Бъдещи майки](#))

В други случаи обаче източниците са чужди блогове, медийни материали и т.н., които въпреки претенцията, че са надежден източник, не представят точно специфичните научни изследвания. Известно е, че „научната журналистика работи повече като журналистика, отколкото като наука“ [14, с.125].

Освен че се позовават на научни източници, някои потребители използват немалко термини. Понякога тази употреба е повлияна от професионалните занимания на потребителите, в други се цели да се постигне съответният ефект върху аудиторията:

Ladybird, те няма да покачат таксите. Остават си същите,

просто мествят студенти от ЕС от категория *domestic* в *international* студенти. Никаква гаранция за момента, че промяна в **имиграционния статут** ще се разминава от тази за *tuition*. В момента, в който спрат да получават **средства от ЕС фондове за образование**, нямат никаква причина да субсидират образованието на студенти от ЕС, дори и на тези, които са започнали преди промените. Това напълно ще зависи от това какво ще договорят при напускане. ([Какво ще стане след Brexit? Как мислите, че ще ни се отрази на нас и на ЕС? Ключарник](#))

Маслен екстракт от алое вера - премахва **мъртвите кожни клетки** и **токсините**, почиства порите, подхранва, успокоява и подсилва кожата, запазва я свежа и здрава. Подхранва и овлажнява.

Тъй като съдържа салицилова киселина, успокоява **възпалената** или **увредена кожа**.

Билково масло от жълт кантарион - почиства нежно кожата, действа **противовъзпалително** и **антибактериално**, свива капилярите и **подобрява кръвообращението**. ([Голямата тема за малките масла – 14, Красива мама, Красота](#))

Граденето на пантеони в съвременността е **рефлексия** за **застрашена идентичност**; някаква **себетравмираща представа**. ([За един паметник, неговите очи и пита ли някой публиката...](#), [Ключарник](#))

Тези, които твърдят това, казват, че **инфекцията** е **конгенитална**. Причинителят преминавал през **плацентата** и **инфектирал плода**. ([Аутистичен спектър. Аутизъм - тема 26, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

Наличието на **държавни образователни стандарти** (ДОС) за **приобщаващо образование** е **conditio sine qua non** (абсолютно необходимо правно изискване) за закона за образованието. ([Новият проектозакон за образованието и децата с увреждания, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

В заключение можем да кажем, че научни теми се обсъждат не само в специализираните научни форуми, те се срещат и в неформалното интернет общуване. Поради спецификата на този тип комуникация обаче в този случай не можем да говорим за реално академично общуване. Най-често потребителите не са специалисти в областите, които са предмет на обсъждане, затова обичайно използват масмедийни текстове като източници

на информация. Непрофесионалното научно общуване има всички белези на псевдонаучната комуникация[4]. Наблюденията ни показват, че най-предпочитаните за обсъждане научни полета са медицината и биотехнологиите, като причините са няколко. Най-напред, медицината е най-обсъжданата област от науката в медиите през последните десетилетия. Допълнително значение има фактът, че изследваният форум има за свои потребители бъдещи и настоящи майки, които имат особен интерес към здравната тематика. Някои от потребителите са членове на субкултурна общност, която предпочита алтернативните медицински практики. В някои от случаите, когато пациентите са се сблъскали със специфични здравословни проблеми и редки заболявания, интересът е породен от нуждата да се намери адекватно лечение и да се открият подходящи специалисти. Разбира се, понякога във форума пишат и лекари и други медицински специалисти, за които терминологията е обичаен начин за изразяване на позицията по въпросите, засягащи здравето.

Литература:

1. Войкунский А.Е. Метафоры интернета // Вопросы философии. 2001. №11. 2001. С. 64-79.
2. Жучков Е.В. «Глобальная деревня», или Тенденции развития глобальной сети // Материалы VII Международной студенческой электронной научной конференции «Студенческий научный форум». 2015. URL: www.scienceforum.ru/2015/1354/13290.
3. Кондев А. (2012). Електронни комуникации и културни различия – глобализация и контраглобализация // сп. Реторика и комуникации, бр. 6 ноември 2012. URL: <http://rhetoric.bg/>
- 4.Тодорова Б. За някои особености на псевдоакадемичната комуникация в интернет // Наука. Мисъл. 2016. №8-1. С. 144-151. URL: <http://www.news.esrae.ru/39-469>
5. Astin J. Why Patients Use Alternative Medicine Results of a National Study // Journal of American Medical Association. May 20. 1998. Vol 279. №19. URL:<http://jama.jamanetwork.com/article.aspx?articleid=187543&resultclick=1>
6. Balsamo A. (1998). Myths of information: The cultural impact of new information. In A.L. Porter & W.H. Read (Eds.), The Information revolution:

Current and future consequences (225-235). Greenwich, CT: Ablex.

7. Bauer M.W., Gregory J. From journalism to corporate communication in post-war Britain // *Journalism and Society. Science Communication between News and Public Relations*. Ed. by Martin W. Bauer and Massimiano Bucchi, Routledge, 2007. pp. 33-50.

8. Borcuch A., Piłat-Borcuch M., Świerczyńska-Kaczor U. (2012) The Influence of the Internet on globalization process. In: *Journal of Economics and Business Research*, Year XVIII. 2012. №1. pp. 118-129.

9. Campbell J. *Yellow Journalism: Puncturing the Myths // Defining the Legacies*. Greenwood Publishing Group, 2001.

10. Cortiñas-Rovira S., Alonso-Marcos F., Pont-Sorribes C., Escribà-Sales E. Science journalists' perceptions and attitudes to pseudoscience in Spain // *Public Understanding of Science*. May 2015. Vol. 24 № 4. P. 450-465

11. Giddens A. *Europe in the Global Age*. Polity Press: Cambridge, UK, 2007.

12. Hampton, K., Wellman B. *The Not So Global Village of Netville*. In: Barry Wellman and Caroline Haythornthwaite (Eds.). *The Internet and Everyday Life*. Oxford, UK: Blackwell, 2002.

13. Hughes J. Insects or neutrons? Science news values in interwar Britain. In: *Journalism, Science and Society // Science Communication between News and Public Relations / Ed. By M.W. Bauer and M. Bucchi, Routledge, 2007. P. 11-20*

14. Hyland K. Constructing proximity: relating to readers in popular and professional science // *Journal of English for Academic Purposes*. 2010. Vol. 9 №2. pp. 116-127.

15. Miyashita M. *The Impact of the Internet on Globalization*; Presented in: COM538 *Evolution and Trends in Digital Media Technologies*, Univ. of Washington, 2003. URL: <http://www.docfoc.com/the-impact-of-the-internet-on-globalization-makiko-miyashita-com538-evolution>

16. Suzuki N. *Complementary and Alternative Medicine: a Japanese Perspective // Evidence-based Complementary and Alternative Medicine*. 2004. №1(2). pp. 113–118. URL: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC516460/>

17. Walkosz B, Jolls T., Sund M.A. *Global/Local: Media Literacy for the Global Village*. Paper Submitted for International Media Literacy Research Forum Inaugural Meeting, Ofcom, London, 14-16 May 2008. URL: http://www.medialit.org/sites/default/files/33_globallocal.pdf

References:

1. Vojkunskij A.E. Metafory interneta // Voprosy filosofii. 2001. №11. 2001. S. 64-79.
2. Zhuchkov E.V. «Global'naja derevnja», ili Tendencii razvitija global'noj seti // Materialy VII Mezhdunarodnoj studencheskoj jelektronnoj nauchnoj konferencii «Studencheskij nauchnyj forum». 2015. URL: www.scienceforum.ru/2015/1354/13290.
3. Kondev A. (2012). Elektronni komunikacii i kulturni razlichija – globalizacija i kontraglobalizacija // sp. Retorika i komunikacii, br. 6 noemvri 2012. URL: <http://rhetoric.bg/>
4. Todorova B. Za njakoi osobennosti na psevdokademičnata komunikacija v internet // Nauka. Mysl'. 2016. №8-1. S. 144-151. URL: <http://wwenews.esrae.ru/39-469>
5. Astin J. Why Patients Use Alternative Medicine Results of a National Study // Journal of American Medical Association. May 20. 1998. Vol 279. №19. URL: <http://jama.jamanetwork.com/article.aspx?articleid=187543&resultclick=1>
6. Balsamo A. (1998). Myths of information: The cultural impact of new information. In A.L. Porter & W.H. Read (Eds.), The Information revolution: Current and future consequences (225-235). Greenwich, CT: Ablex.
7. Bauer M.W., Gregory J. From journalism to corporate communication in post-war Britain // Journalism // Science and Society. Science Communication between News and Public Relations. Ed. by Martin W. Bauer and Massimiano Bucchi, Routledge, 2007. pp. 33-50.
8. Borcuch A., Piłat-Borcuch M., Świerczyńska-Kaczor U. (2012) The Influence of the Internet on globalization process. In: Journal of Economics and Business Research, Year XVIII. 2012. №1. pp. 118-129.
9. Campbell J. Yellow Journalism: Puncturing the Myths // Defining the Legacies. Greenwood Publishing Group, 2001.
10. Cortiñas-Rovira S., Alonso-Marcos F., Pont-Sorribes C., Escribà-Sales E. Science journalists' perceptions and attitudes to pseudoscience in Spain // Public Understanding of Science. May 2015. Vol. 24 № 4. R. 450-465
11. Giddens A. Europe in the Global Age. Polity Press: Cambridge, UK, 2007.
12. Hampton, K., Wellman B. The Not So Global Village of Netville. In:

Barry Wellman and Caroline Haythornthwaite (Eds.). *The Internet and Everyday Life*. Oxford, UK: Blackwell, 2002.

13. Hughes J. Insects or neutrons? Science news values in interwar Britain. In: *Journalism, Science and Society // Science Communication between News and Public Relations* / Ed. By M.W. Bauer and M. Bucchi, Routledge, 2007. R. 11-20

14. Hyland K. Constructing proximity: relating to readers in popular and professional science // *Journal of English for Academic Purposes*. 2010. Vol. 9 №2. pp. 116-127.

15. Miyashita M. The Impact of the Internet on Globalization; Presented in: COM538 Evolution and Trends in Digital Media Technologies, Univ. of Washington, 2003. URL: <http://www.docfoc.com/the-impact-of-the-internet-on-globalization-makiko-miyashita-com538-evolution>

16. Suzuki N. Complementary and Alternative Medicine: a Japanese Perspective // *Evidence-based Complementary and Alternative Medicine*. 2004. №1(2). pp. 113–118. URL: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC516460/>

17. Walkosz B, Jolls T., Sund M.A. Global/Local: Media Literacy for the Global Village. Paper Submitted for International Media Literacy Research Forum Inaugural Meeting, Ofcom, London, 14-16 May 2008. URL: http://www.medialit.org/sites/default/files/33_globallocal.pdf

— ● —

Сведения об авторе.

Билиана Б. **Тодорова**, доктор филологии, Юго-Западный университет им. Неофита Рильски (Благоевград, Болгария).